

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 401

Ekonomia

Redaktorzy naukowi
Jerzy Sokołowski
Grażyna Węgrzyn
Magdalena Rękas

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Agnieszka Flasińska, Elżbieta Kozuchowska

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-533-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Łukasz Arendt: Zmiana technologiczna faworyzująca wysokie kwalifikacje czy polaryzacja polskiego rynku pracy – zarys problemu	13
Agnieszka Barczak: Wykorzystanie wybranych metod ilościowych w analizie pasażerskiego ruchu lotniczego w Polsce	26
Ryszard Barczyk: Rola polityki pieniężnej w stabilizowaniu gospodarki polskiej w latach 2000-2014	36
Tomasz Bernat: Przedsiębiorczość studentów a dodatkowe aktywności pozauczelniane	48
Przemysław Borkowski: Applicability of reference based appraisals in assessment of real sector investment projects	58
Przemysław Borkowski: A framework for risk analysis in infrastructure projects	69
Agnieszka Bretyn: Młodzi konsumenci wobec szarej strefy w Polsce	83
Sławomir Czetwertyński: Ekonomia kopiowania a korzyści społeczne	93
Karolina Drela: Rynek pracy i biedni pracujący	104
Małgorzata Barbara Fronczek: Handel produktami ICT – Polska na tle świata	114
Aleksandra Grabowska-Powaga: Kapitał społeczny w przedsiębiorstwach rodzinnych	126
Artur Grabowski: Ordoliberalna kategoria własności a współczesne oblicze sektora niemieckich przedsiębiorstw piłkarskich	134
Alina Grynia: Innowacyjność krajów bałtyckich: potencjał i bariery	144
Anna Horodecka: The concept of human nature as a driving force for changes in economics exemplified by feminist and neoclassical economics	155
Michał Jurek: The role of banks in performance of the real sector in selected EU member states	166
Grażyna Karmowska: Zastosowanie metod taksonomicznych do oceny zróżnicowania poziomu życia w krajach postsocjalistycznych Europy	176
Magdalena Knapińska: Efektywność polityki rynku pracy – aspekty teoretyczne i praktyczne	187
Andrzej Koza: Sytuacja na rynku pracy osób niepełnosprawnych i jej wpływ na gospodarkę finansową państwowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych	198
Jakub Kraciuk: Paradygmat <i>homo oeconomicus</i> w aspekcie rozwoju ekonomii heterodoksyjnej	211
Anna Krzysztofek: Rozważania o pojęciu odpowiedzialności	220
Wojciech Leoński: Wolontariat pracowniczy jako jedno z narzędzi CSR	233

Agnieszka Łopatka: Poziom i przyczyny różnicowania wynagrodzeń w Polsce	243
Iwona Maciejczyk-Bujnowicz: Changes in capital flows in process of integration of the European Union – selected aspects.....	253
Marta Maier: Starzejące się społeczeństwo jako wyzwanie dla polityki społecznej i rodzinnej	267
Agnieszka Malkowska: Ocena rozwoju obszaru przygranicznego na przykładzie województwa zachodniopomorskiego	275
Paweł Marszałek: Selected processes influencing contemporary banking systems.....	285
Danuta Miłaszewicz: Kompetencje społeczne polskich i litewskich studentów – analiza porównawcza.....	296
Dorota Milek, Karolina Kapusta: Competitiveness of the regions in the context of smart specialization (on the example of Świętokrzyskie)	306
Rafał Nagaj: Dochody a skłonność do działań altruistycznych wśród studentów w Polsce	317
Mariusz Nyk: Niedoskonałość rynku pracy w kontekście funkcjonowania związków zawodowych	327
Magdalena Olczyk: Konkurencyjność w literaturze ekonomicznej – analiza bibliometryczna	338
Monika Pasternak-Malicka: Płaca minimalna jako narzędzie ograniczające pracę nierejestrowaną	349
Barbara Pawłowska: W kierunku zrównoważonego rozwoju – przegląd efektów działań w Polsce.....	362
Renata Pęciak: Geneza podejścia regulacyjnego we francuskiej teorii ekonomicznej.....	373
Adriana Politaj: Pracodawcy z otwartego rynku pracy i ich rola w przeciwdziałaniu bezrobociu osób niepełnosprawnych.....	383
Joanna Prystrom: Innowacyjność a konkurencyjność gospodarki Luksemburga	399
Małgorzata Raczkowska: Kwestia gender w ekonomii	412
Magdalena Ratalewska: Uwarunkowania rozwoju sektorów kreatywnych..	421
Hanna Soroka-Potrzebna: Regionalne zróżnicowanie sektora MŚP	431
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Wpływ współpracy z sektorem B+R na innowacyjność MŚP na podstawie badań ankietowych	440
Joanna Sychała: Ocena cech morfologicznych wahań cyklicznych w Polsce w latach 2001-2013	452
Joanna Stawska: Oddziaływanie decyzji władz monetarnych i fiskalnych (<i>policy mix</i>) na funkcjonowanie przedsiębiorstw w Polsce	462
Piotr Szkudlarek: Zaufanie jako komponent kapitału społecznego.....	472
Jarosław Szostak: Economic content of the category of value.....	483

Andrzej Szuwarzyński: Ocena wpływu polityki zdrowotnej na jakość życia starzejącego się społeczeństwa w krajach UE.....	493
Arkadiusz Świadek, Barbara Czerniachowicz: Aktywność innowacyjna systemów przemysłowych a koniunktura gospodarcza na przykładzie województwa dolnośląskiego	503
Michał Świtłyk, Artur Wilczyński: Zastosowanie indeksu Malmquista do badania zmian efektywności uczelni publicznych	514
Dariusz Tloczyński: Rola państwa w kształtowaniu konkurencji na polskim rynku transportu lotniczego	525
Roman Tylżanowski: Zewnętrzne źródła finansowania procesów transferu technologii w przedsiębiorstwach przemysłowych wysokiej techniki w Polsce.....	535
Grażyna Węgrzyn: Zasoby ludzkie w Unii Europejskiej – szanse i zagrożenia	545
Danuta Witczak-Roszkowska, Karolina Okła: Skłonność studentów województwa świętokrzyskiego do zagranicznych emigracji zarobkowych.....	555
Katarzyna Włodarczyk: Pokolenie 50+ w Polsce – podejrzani o wykluczenie?.....	566
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Partycypacja mieszkańców w tworzeniu strategii rozwoju gminy jako przejaw kapitału społecznego na obszarach wiejskich.....	577
Jarosław Wolkonowski: Przyczyny i struktura emigracji obywateli Polski po akcesji do UE.....	587
Jacek Wychowanek: Tradycja w aspekcie budowania konkurencyjności małego przedsiębiorstwa	601
Urszula Zagóra-Jonszta: Adam Smith o własności.....	614
Magdalena Zalewska-Turzyńska: Communicating CSR – the Lasswell’s model approach.....	623
Ewa Zeman-Miszewska, Maciej Miszewski: Ład gospodarczy i porządek gospodarczy – potrzeba i szanse zmian	631
Mariusz Zieliński: Wpływ realizacji koncepcji CSR na wycenę spółek akcyjnych.....	642

Summaries

Łukasz Arendt: Skill-biased technical change or polarisation of the Polish labour market – remarks.....	13
Agnieszka Barczak: Application of selected quantitative methods in the analysis of passenger air traffic in Poland.....	26
Ryszard Barczyk: The role of monetary policy in the stabilization of the Polish economy in the years 2000-2014	36

Tomasz Bernat: Entrepreneurship of students vs. additional non-university activities.....	48
Przemysław Borkowski: Aplikacja metody referencyjnej oceny projektów inwestycyjnych w sferze realnej.....	58
Przemysław Borkowski: Metoda analizy ryzyka w inwestycjach infrastrukturalnych.....	69
Agnieszka Bretyn: Young consumers towards the shadow economy in Poland.....	83
Sławomir Czetwertyński: Economics of copying vs. social benefits.....	93
Karolina Drela: Labor market and working poor.....	104
Małgorzata Barbara Fronczek: Trade in ICT goods – Poland in comparison to the world.....	114
Aleksandra Grabowska-Powaga: Social capital in family business.....	126
Artur Grabowski: Ordoliberal category of a property and a modern aspect of a sector of German soccer enterprises.....	134
Alina Grynia: Innovation of the Baltic countries: potentials and barriers.....	144
Anna Horodecka: Koncepcja natury ludzkiej jako siła napędowa zmian w ekonomii na przykładzie koncepcji człowieka w ekonomii feministycznej i neoklasycznej.....	155
Michał Jurek: Znaczenie banków dla funkcjonowania sektora realnego w wybranych krajach UE.....	166
Grażyna Karmowska: Taxonomic methods to evaluate the variation in the standards of living in the countries of post-socialist Europe.....	176
Magdalena Knapieńska: Effectiveness of labor market policy – theoretical and practical aspects.....	187
Andrzej Koza: Situation of persons with disabilities on the labor market and its impact on the financial situation of the State Fund for Rehabilitation of the Disabled Persons.....	198
Jakub Kraciuk: <i>Homo economicus</i> paradigm in terms of development of heterodox economics.....	211
Anna Krzysztofek: Reflections about the notion of responsibility.....	220
Wojciech Leoński: Corporate volunteering as an instrument of CSR.....	233
Agnieszka Łopatka: Level and reasons for differences of salaries in Poland.....	243
Iwona Maciejczyk-Bujnowicz: Zmiany w przepływach kapitału w procesie integracji Unii Europejskiej – wybrane aspekty.....	253
Marta Maier: Ageing society as a challenge for social and family policy.....	267
Agnieszka Malkowska: Assessment of the development of a border area using Zachodniopomorskie Voivodeship as an example.....	275
Paweł Marszałek: Wybrane procesy wpływające na współczesne systemy bankowe.....	285
Danuta Miłaszewicz: Social competence of Polish and Lithuanian students – comparative analysis.....	296

Dorota Milek, Karolina Kapusta: Konkurencyjność regionów w kontekście inteligentnej specjalizacji (na przykładzie Świętokrzyskiego)	306
Rafał Nagaj: Incomes and willingness of students to perform altruistic actions	317
Mariusz Nyk: Imperfections of the labor market in the context of the functioning of trade unions	327
Magdalena Olczyk: Competitiveness in economic literature – bibliometric analysis	338
Monika Pasternak-Malicka: Minimum wage as a tool used to reduce the labor market grey area	349
Barbara Pawłowska: Towards sustainable development – review of effects of actions in Poland.....	362
Renata Pęciak: The origin of the regulation approach in the French economic theory.....	373
Adriana Politaj: Employers from the open labor market and their role in the counteracting of unemployment among persons with disabilities	383
Joanna Prystrom: Innovativeness vs. competitiveness of Luxembourg economy.....	399
Małgorzata Raczkowska: The issue of gender in economics	412
Magdalena Ratalewska: Determinants of the development of creative industries.....	421
Hanna Soroka-Potrzebna: Regional diversity of SME sector	431
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Effect of cooperation with R&D sector on SME’s innovation based on survey	440
Joanna Spychała: Evaluation of morphological characteristics of cyclical fluctuations in Poland in 2001-2013	452
Joanna Stawska: The impact of the monetary and fiscal authorities (policy mix) on the functioning of enterprises in Poland	462
Piotr Szkudlarek: Trust as a component of social capital	472
Jarosław Szostak: Ekonomiczna treść kategorii wartości	483
Andrzej Szuwarzyński: Assessment of the health policy impact on the quality of life of ageing population in the European Union countries	493
Arkadiusz Świadek, Barbara Czerniachowicz: Innovation activity in regional industrial systems vs. economic cycle on the example of the Dolnośląskie Voivodeship	503
Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Application of Malmquist index to examine changes in the efficiency of public universities	514
Dariusz Tłoczyński: The role of state in shaping the competition in the Polish air transport market	525
Roman Tylżanowski: External sources of funding of technology transfer in high-tech manufacturing sector in Poland.....	535

Grażyna Węgrzyn: Human resources in the European Union – opportunities and threats	545
Danuta Witczak-Roszkowska, Karolina Okła: Disposition to financial emigration among the students of the Świętokrzyskie Voivodeship.....	555
Katarzyna Włodarczyk: Generation 50+ in Poland – suspected of exclusion?.....	566
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Participation of inhabitants in building commune development strategy as a manifestation of social capital in rural areas	577
Jarosław Wolkonowski: Causes and structure of emigration of Polish citizens after the accession to the European Union	587
Jacek Wychowanek: Tradition in the aspect of building the competitiveness of a small-sized enterprise.....	601
Urszula Zagóra-Jonszta: Adam Smith about ownership	614
Magdalena Zalewska-Turzyńska: Model komunikacji CSR w świetle podejścia H. Lasswella	623
Ewa Zeman-Miszewska, Maciej Miszewski: Economic governance and economic order – need and opportunities of changes	631
Mariusz Zieliński: The impact of CSR concept on the valuation of stock companies	642

Hanna Soroka-Potrzebna

Uniwersytet Szczeciński

e-mail: hanna.soroka@wzieu.pl

REGIONALNE ZRÓŻNICOWANIE SEKTORA MŚP

REGIONAL DIVERSITY OF SME SECTOR

DOI: 10.15611/pn.2015.401.39

Streszczenie: Większość publikacji i statystyk dotyczących sektora MŚP obejmuje dane odnoszące się do sektora w Polsce jako jedność. A sektor MŚP jest niezwykle zróżnicowany i inaczej się rozwija w różnych regionach Polski. Dotyczy to zarówno ilości mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, jak i liczby zatrudnionych w nich pracowników, ich wynagrodzeń oraz wielkości inwestycji, jakie są w stanie zrealizować. Analiza literatury oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego pozwala ocenić, który z regionów Polski jest najbardziej konkurencyjny na tle kraju, a który najmniej. Jest to jednocześnie cel poznawczy poniższego artykułu. Teza badawcza zaś brzmi następująco: Przedsiębiorstwa najbardziej dynamicznie rozwijają się w regionie mazowieckim, a najmniej w regionach: warmińsko-mazurskim, lubelskim oraz podkarpackim. Różnice pomiędzy regionami są zauważalne, co pozwala stwierdzić, że regiony w Polsce dzieli duża przepaść w poziomie konkurencyjności.

Słowa kluczowe: sektor MŚP, region, zróżnicowanie.

Summary: Most publications and statistics on SMEs include data relating to the sector in Poland as a unity. The SME sector is extremely diverse and it is evolving differently in different regions of Poland. This applies to the amount of micro, small and medium-sized enterprises, as well as to the number of employees, their salaries and the size of investments that enterprises are able to realize. The analysis of literature and the data of Central Statistical Office allow to assess which of the Polish regions is the most competitive in the country, and which the least. The analysis of the data confirms the view that companies in the region of Masovia are the most dynamically developing, while the least are three regions: Warmia-Masuria, Lublin nad Subcarpathia. The differences between regions are noticeable, which demonstrates a large gap in the level of competitiveness among the regions in Poland.

Keywords: SME sector, region, diversity.

Lepiej zaliczać się do niektórych niż do wszystkich
Sapkowski

1. Wstęp

Przedsiębiorstwa sektora MŚP mają z reguły niewielki zasięg działania, a także mały wpływ na otoczenie, w którym funkcjonują. Jednak z uwagi na przeważającą większość tych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw, mają one ogromne znaczenie w kształtowaniu gospodarki regionu, w którym prowadzą swoją działalność [Smolarek 2008].

Jednocześnie warunki, w których funkcjonują przedsiębiorstwa sektora MŚP, stale się zmieniają, przez co przedsiębiorstwa muszą szybko i w sposób elastyczny reagować na zmieniające się realia, aby pozostać konkurencyjnymi, a dzięki temu podnieść konkurencyjność regionu [Puchalski 2008].

W Narodowym Planie Rozwoju na lata 2007–2013 konkurencyjność regionów zdefiniowano jako „zespół cech decydujących o atrakcyjności regionu z punktu widzenia lokowania inwestycji lub jako miejsca zamieszkania; także wyraz przewagi technologicznej lub niższych cen produktów i usług wytwarzanych w regionie, w porównaniu z innymi regionami” [Projekt Narodowego Planu Rozwoju 2007–2013].

Region uznawany za atrakcyjny przyciąga inwestorów, przedsiębiorców, a w rezultacie osiąga sukces w polityce gospodarczej. Aby jednak osiągnąć wysoki poziom konkurencyjności, region musi wspierać rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Działania wspierające sektor MŚP umożliwiają tworzenie nowych miejsc pracy, zwiększenie liczby inwestycji dokonywanych przez przedsiębiorców, a także zmniejszanie luki technologicznej (dzięki nowym patentom przedsiębiorców). Władze regionu podnoszą jego konkurencyjność dzięki rozbudowie infrastruktury technologicznej, ułatwianiu dostępu do źródeł energii, tworzeniu sprawnego aparatu administracji publicznej, jak i wspieraniu przedsiębiorców w pozyskiwaniu funduszy unijnych [Sixth Periodic Report...].

Wyniki działalności przedsiębiorców, jak i działań władz regionalnych, mających na celu wspieranie sektora MŚP, można doskonale ocenić, porównując dane dotyczące przedsiębiorstw w regionach. Zróżnicowanie przedsiębiorstw sektora MŚP w poszczególnych regionach, między innymi pod względem: liczby funkcjonujących podmiotów, wielkości zatrudnienia, wielkości inwestycji, wielkości przychodów i kosztów, ukazuje konkurencyjność poszczególnych regionów kraju.

2. Przedsiębiorstwa sektora MŚP

W Polsce funkcjonuje ponad 1,7 mln przedsiębiorstw sektora MŚP, w tym 95,8% mikroprzedsiębiorstw, 3,3% małych przedsiębiorstw oraz 0,9% średnich przedsiębiorstw. Jednak w poszczególnych regionach kraju liczba przedsiębiorstw różni się. Najwięcej, bo ponad 300 tys. przedsiębiorstw, znajduje się w regionie mazowieckim, przoduje on w ilości zarówno mikro, małych, jak i średnich przedsiębiorstw.

Najmniej zaś w regionie opolskim, w którym w 2013 roku funkcjonowało tylko około 37 tys. przedsiębiorstw sektora MŚP. Różnica blisko dziesięciokrotna ukazuje ogromną dysproporcję obu regionów, choć tylko jeden region posiadał około 200 tys. (śląski). Wśród pozostałych regionów pięć posiadało ponad 100 tys. przedsiębiorstw, a dziewięć mniej niż 100 tysięcy. Podobnie rozkłada się różnica w ilości mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, co prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Liczba przedsiębiorstw sektora MŚP w roku 2013 w podziale na regiony w Polsce

Region	Sektor MŚP	Mikro-przedsiębiorstwa	Małe przedsiębiorstwa	Średnie przedsiębiorstwa
POLSKA	1 768 242	1 693 785	59 128	15 329
Dolnośląski	141 298	135 931	4 237	1 130
Kujawsko-pomorski	85 050	81 327	2 891	832
Lubelski	73 784	70 682	2 532	570
Lubuski	44 237	42 399	1 444	394
Łódzki	115 672	110 801	3 930	941
Małopolski	163 614	156 366	5 922	1 326
Mazowiecki	303 223	291 645	8 948	2 630
Opolski	37 526	35 788	1 400	338
Podkarpacki	70 520	66 844	2 953	723
Podlaski	43 931	42 180	1 409	342
Pomorski	113 325	108 672	3 650	1 003
Śląski	207 858	197 737	8 121	2 000
Świętokrzyski	48 067	46 077	1 625	365
Warmińsko-mazurski	51 748	49 593	1 697	458
Wielkopolski	179 673	171 943	6 021	1 709
Zachodniopomorski	88 717	85 801	2 348	568

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS .

Jednak różnice w liczbie przedsiębiorstw wynikają wielokrotnie z wielkości regionów oraz liczby obszarów miejskich, które obejmują swym zasięgiem. Dlatego o wiele bardziej wiarygodnym wskaźnikiem jest liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców (tab. 2).

Dane z tabeli 2 potwierdzają, że region mazowiecki posiada najwięcej przedsiębiorstw sektora MŚP w skali kraju na 1000 mieszkańców, w tym najwięcej mikroprzedsiębiorstw (54,9) i średnich przedsiębiorstw (0,5, podobnie jak region wielkopolski). Nie potwierdzają one jednak danych dotyczących regionu opolskiego. Najmniej przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców jest w regionie podkarpackim (33,1), w tym najmniej mikroprzedsiębiorstw (31,4) oraz średnich przedsiębiorstw (0,3, podobnie jak w sześciu innych regionach). Z uwagi na przeważającą większość mikroprzedsiębiorstw w ogólnej liczbie MŚP to właśnie ich liczba na ogół przeważa w ocenie tego wskaźnika.

Tabela 2. Liczba przedsiębiorstw sektora MŚP na 1000 mieszkańców w roku 2013, w podziale na regiony Polski

Region	Sektor MŚP	Mikro- przedsiębiorstwa	Małe przedsiębiorstwa	Średnie przedsiębiorstwa
POLSKA	45,9	44,0	1,5	0,4
Dolnośląski	48,6	46,7	1,5	0,4
Kujawsko-pomorski	40,6	38,9	1,3	0,4
Lubelski	34,3	32,8	1,2	0,3
Lubuski	43,3	41,5	1,4	0,4
Łódzki	46,1	44,1	1,6	0,4
Małopolski	48,7	46,5	1,8	0,4
Mazowiecki	57,0	54,9	1,6	0,5
Opolski	37,3	35,6	1,4	0,3
Podkarpacki	33,1	31,4	1,4	0,3
Podlaski	36,8	35,3	1,2	0,3
Pomorski	49,3	47,3	1,6	0,4
Śląski	45,2	43,0	1,8	0,4
Świętokrzyski	37,9	36,3	1,3	0,3
Warmińsko-mazurski	35,7	34,3	1,1	0,3
Wielkopolski	51,8	49,6	1,7	0,5
Zachodniopomorski	51,6	49,9	1,4	0,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane z tabeli 2 są zdecydowanie bardziej wiarygodnym wskaźnikiem w ocenie poziomu rozwoju regionu i jego konkurencyjności. I o ile region mazowiecki jest najbardziej przyjazny mikro i średnim, a małopolski – małym przedsiębiorcom, o tyle najmniej przyjazny mikroprzedsiębiorcom jest region podkarpacki, a małym – warmińsko-mazurski.

3. Pracujący w sektorze MŚP

Wyznacznikiem poziomu konkurencyjności regionu, a w tym przyjazności przedsiębiorstwom i przedsiębiorcom, jest również poziom zatrudnienia oraz zarobków w regionie. Zatrudnienie, podobnie jak liczbę przedsiębiorstw, można analizować jako wartość lub jako relację do liczby mieszkańców regionu (tab. 3).

Zgodnie z oczekiwaniami, najwięcej pracowników zatrudnionych jest w regionie mazowieckim, a najmniej w regionie opolskim. Wynika to bezpośrednio z tabeli 1, w której przedstawiono liczbę przedsiębiorstw w sektorze MŚP. Lecz analiza danych w odniesieniu do liczby mieszkańców w regionie prezentuje nieco inne wnioski. W regionie mazowieckim pracuje najwięcej osób w sektorze MŚP ze wszystkich regionów Polski (196,6), najmniej zaś w regionie lubelskim (116). Wyniki te po części przekładają się na analizę poszczególnych grup podmiotów, gdyż region mazowiecki pojawia się na czele w mikroprzedsiębiorstwach (108,8) i średnich pod-

Tabela 3. Liczba pracujących w sektorze MŚP oraz liczba pracujących na 1000 mieszkańców, w podziale na regiony Polski, w 2013 roku

Region	Liczba przedsiębiorstw w sektorze MŚP	Liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców			
		Sektor MŚP	Mikro-przedsiębiorstwa	Małe przedsiębiorstwa	Średnie przedsiębiorstwa
POLSKA	6 181 949	160,6	87,6	31,6	41,4
Dolnośląski	467 181	160,5	90,6	30,0	39,9
Kujawsko-pomorski	306 049	146,3	74,8	29,5	42,0
Lubelski	250 163	116,0	65,7	23,5	26,8
Lubuski	155 968	152,7	83,0	29,6	40,1
Łódzki	397 860	158,3	88,3	32,3	37,7
Małopolski	568 247	169,1	93,1	35,6	40,4
Mazowiecki	1 044 965	196,6	108,8	35,0	52,8
Opolski	134 450	133,9	70,3	27,9	35,7
Podkarpacki	266 434	125,2	59,9	28,5	36,8
Podlaski	140 768	117,8	64,6	24,8	28,4
Pomorski	389 500	169,7	91,3	32,8	45,6
Śląski	801 255	174,2	92,6	35,8	45,8
Świętokrzyski	159 349	125,7	70,0	26,1	29,6
Warmińsko-mazurski	180 445	124,7	67,9	24,8	32,0
Wielkopolski	656 386	189,3	102,7	36,3	50,3
Zachodniopomorski	262 930	152,9	91,8	27,9	33,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 4. Wysokość wynagrodzeń w sektorze MŚP w 2013 roku, w podziale na regiony Polski

Region	Mikro-przedsiębiorstwa	Małe przedsiębiorstwa	Średnie przedsiębiorstwa
POLSKA	2 210 zł	2 799 zł	3 850 zł
Dolnośląski	2 221 zł	2 804 zł	3 814 zł
Kujawsko-pomorski	2 116 zł	2 666 zł	3 543 zł
Lubelski	1 941 zł	2 341 zł	3 176 zł
Lubuski	2 117 zł	2 484 zł	3 222 zł
Łódzki	2 039 zł	2 481 zł	3 201 zł
Małopolski	2 083 zł	2 632 zł	3 720 zł
Mazowiecki	2 715 zł	3 699 zł	5 354 zł
Opolski	2 090 zł	2 504 zł	3 570 zł
Podkarpacki	1 978 zł	2 351 zł	2 987 zł
Podlaski	1 981 zł	2 423 zł	3 276 zł
Pomorski	2 282 zł	2 984 zł	3 971 zł
Śląski	2 124 zł	2 721 zł	3 724 zł
Świętokrzyski	1 947 zł	2 373 zł	3 363 zł
Warmińsko-mazurski	1 962 zł	2 316 zł	3 107 zł
Wielkopolski	2 164 zł	2 675 zł	3 530 zł
Zachodniopomorski	2 140 zł	2 683 zł	3 659 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

miotach (52,8). Region lubelski zaś w przedsiębiorstwach małych (23,5) i średnich (26,8). Najwięcej pracowników małych przedsiębiorstw jest w regionie wielkopolskim (36,3), a najmniej zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach jest w regionie podkarpackim (59,9). Zauważyć należy także, że pozostałe regiony przedstawiają różne wartości pomiędzy skrajnymi, ukazując ogromne zróżnicowanie regionów.

Dane z tabeli 3 potwierdzają silną pozycję regionu mazowieckiego, ale w o wiele gorszym świetle od regionu podkarpackiego ukazują region lubelski. Uzupełnieniem do tych danych jest analiza tabeli 4, odnoszącej się do wysokości zarobków pracowników sektora MŚP.

Analiza danych potwierdza, że najwyższe zarobki, niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa, są w regionie mazowieckim. Są one wyższe od średniej krajowej o około 500–1500 zł. Najniższe zarobki występują w trzech regionach: lubelskim, warmińsko-mazurskim oraz podkarpackim. Zarobki w tych regionach są niższe o około 200–800 zł. Zauważalne jest, w odniesieniu do wszystkich regionów, że zarobki są tym wyższe, im większy jest podmiot.

4. Przychody i koszty przedsiębiorstw sektora MŚP

Przychody osiągnięte przez sektor MŚP w Polsce wyniosły w 2013 roku 2 106 871 mln zł, a koszty – 1 941 440 mln zł. Największy udział w przychodach miał region mazowiecki, którego przychód wyniósł 536 500 mln zł, najmniejszy zaś region opolski – 40 543 mln zł. Pojawienie się tych dwóch regionów implikuje ich wielkość oraz udział terenów miejskich. Dlatego najlepszym wskaźnikiem jest wielkość przychodów i kosztów na jeden podmiot, który prezentuje tabela 5.

Tabela 5. Przychody i koszty sektora MŚP na 1 podmiot w roku 2013, w podziale na regiony Polski

Region	Przychody na 1 podmiot (w mln zł)			Koszty na 1 podmiot (w mln zł)		
	Mikro- przedsię- biorstwa	Małe przedsię- biorstwa	Średnie przedsię- biorstwa	Mikro- przedsię- biorstwa	Małe przedsię- biorstwa	Średnie przedsię- biorstwa
1	2	3	4	5	6	7
POLSKA	0,3	0,5	49,9	0,3	0,4	47,6
Dolnośląski	0,2	0,5	42,7	0,2	0,4	41,3
Kujawsko-pomorski	0,2	0,4	41,3	0,3	0,3	39,5
Lubelski	0,3	0,4	38,6	0,2	0,4	37,5
Lubuski	0,2	0,4	34,3	0,3	0,3	32,4
Łódzki	0,3	0,4	37,7	0,2	0,4	35,9
Małopolski	0,3	0,4	49,9	0,3	0,3	47,1
Mazowiecki	0,5	0,6	82,7	0,5	0,5	79,3
Opolski	0,3	0,4	45,9	0,2	0,4	44,0
Podkarpacki	0,3	0,4	39,5	0,3	0,3	37,8
Podlaski	0,3	0,4	42,1	0,2	0,4	40,6

Tabela 5. cd.

1	2	3	4	5	6	7
Pomorski	0,3	0,4	47,8	0,2	0,4	43,9
Śląski	0,3	0,5	47,7	0,3	0,4	45,8
Świętokrzyski	0,2	0,4	35,5	0,2	0,4	34,0
Warmińsko-mazurski	0,2	0,4	30,5	0,2	0,3	29,3
Wielkopolski	0,3	0,5	45,3	0,3	0,5	42,9
Zachodniopomorski	0,2	0,4	37,4	0,2	0,3	35,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Region mazowiecki przoduje zarówno w osiąganych przychodach, jak i ponoszonych kosztach, niezależnie od wielkości przedsiębiorstw. Świadczy to o ich wysokim poziomie rozwoju przedsiębiorczości. Natomiast pozostałe regiony mają podobne wielkości przychodów i kosztów mikro i małych przedsiębiorstw. Jedynie wśród średnich przedsiębiorstw najniższe przychody i koszty generują podmioty w regionie warmińsko-mazurskim (30,5 mln zł przychodów, 29,3 mln zł kosztów). Porównanie tych wielkości z przychodami i kosztami regionu mazowieckiego (82,7 mln zł przychodów, 79,3 mln zł kosztów) ukazuje rozmiar dysproporcji pomiędzy tymi dwoma regionami. Pozostałe regiony, podobnie jak we wcześniejszych analizach, mają zróżnicowane przychody i koszty plasujące się pomiędzy skrajnymi.

5. Inwestycje przedsiębiorstw sektora MŚP

Przedsiębiorstwa sektora MŚP przeznaczyły w roku 2013 na inwestycje prawie 79 000 mln zł. Były to środki wykorzystane zarówno na zakup nowych obiektów majątkowych, ulepszanie już istniejących, jak i zakup używanych środków trwałych. W każdym regionie podmioty dokonywały inwestycji zgodnie z potrzebami oraz dostępnymi im środkami pieniężnymi.

Największych inwestycji dokonano w regionie mazowieckim, gdzie łącznie przeznaczono 19 108 mln zł, w tym 3345 mln zł zainwestowały mikroprzedsiębiorstwa, 7422 mln zł małe, a 8341 mln zł średnie przedsiębiorstwa. Były to jednocześnie najwyższe kwoty ze wszystkich regionów w każdej z grup podmiotów. Po regionie mazowieckim najbardziej inwestowali przedsiębiorcy w regionie śląskim, gdzie inwestycje łączne sięgały wartości 10 030 mln zł.

Najmniejszych inwestycji dokonywali przedsiębiorcy w regionie lubuskim i świętokrzyskim, gdzie wielkość inwestycji wynosiła około 1500 mln zł. Oba regiony miały jednocześnie jedne z najniższych wartości inwestycji we wszystkich regionach Polski. Pozostałe regiony inwestowały wielkości pomiędzy regionami o skrajnych wartościach inwestycji: region opolski 1629 mln zł, region warmińsko-mazurski 1665 mln zł, region podlaski 1736 mln zł, region lubelski 2455 mln zł,

region kujawsko-pomorski 3381 mln zł, region podkarpacki 3464 mln zł, region łódzki 3827 mln zł, region zachodniopomorski 4336 mln zł, region pomorski 5370 mln zł, region dolnośląski 6190 mln zł, region małopolski 6267 mln zł, region wielkopolski 6324 mln zł. Zróżnicowanie wielkości inwestycji pomiędzy regionami jest znaczne. Zaznaczyć przy tym również trzeba ogromną dysproporcję pomiędzy regionem o najwyższych (19 100 mln zł) i najniższych (1500 mln zł) inwestycjach wśród przedsiębiorstw sektora MŚP. Ogromna różnica właśnie w tym wskaźniku determinuje pogłębianie się jej w przyszłości. Ponadto wskazuje ona na ogromne różnice występujące w regionach w całym kraju.

6. Zakończenie

Przedsiębiorstwa sektora MŚP to podstawowe grupy podmiotów gospodarczych funkcjonujących w regionach Polski. Umożliwiają one optymalne wykorzystanie lokalnych zasobów, tworzą wiele miejsc pracy, zwiększając tym samym zamożność społeczeństwa w regionie, a także zmieniając styl życia właścicieli i pracowników. Ze względu na ich wkład w tworzenie PKB zasługują na miano siły napędowej gospodarki [Strużycki (red.) 2004].

Liczba przedsiębiorstw sektora MŚP w poszczególnych regionach w kraju jest różna i stąd również poziom konkurencyjności tychże regionów jest zróżnicowany. Największą liczbę przedsiębiorstw, a co za tym idzie, najwyższe zatrudnienie, najwyższy poziom inwestycji, przychodów i kosztów, posiada region mazowiecki. Region ten jest tym samym najbardziej konkurencyjny i najbardziej przyjazny przedsiębiorcom. Najwyższy poziom inwestycji w tym regionie determinuje jego dalszy rozwój i przewagę nad pozostałymi regionami kraju.

Najmniej przedsiębiorstw, najniższy poziom zatrudnienia, jak i najniższe przychody i koszty występują w trzech regionach: podkarpackim, warmińsko-mazurskim oraz lubelskim. Regiony te są tym samym najmniej konkurencyjne w całym kraju. Ponadto posiadając niewielkie środki na inwestycje, mają niższe szanse na rozwój w takim zakresie, jak region mazowiecki, co może doprowadzić w przyszłości do jeszcze większych dysproporcji pomiędzy nimi.

Prężny i konkurencyjny region jest układem skoordynowanych działań grupowych, stąd musi posiadać prężnie działające mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Przy tak ogromnym zróżnicowaniu regionów w Polsce istotna jest pomoc władz lokalnych i wsparcie skierowane do sektora MŚP w najmniej konkurencyjnych regionach. Dzięki temu regiony te mają szanse podnieść poziom swojej konkurencyjności, co wpłynie pozytywnie na gospodarkę całego kraju.

Literatura

- PARP, 2013, *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2011–2012*, Warszawa.
- PARP, 2014, *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2012–2013*, Warszawa.
- Projekt Narodowego Planu Rozwoju 2007–2013*, 2005, Warszawa.
- Puchalski J., 2008, *Podstawy nauki o organizacji*, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław, s. 38.
- Sixth Periodic Report on the Social and Economic Situation and Development of the Regions of the European Union*, 1999, s. 10–11.
- Smolarek M., 2008, *Planowanie strategiczne w małej firmie*, Oficyna Wydawnicza Humanista, Sosnowiec, s. 63.
- Strużycki M. (red.), 2004, *Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce regionu*, PWE, Warszawa, s. 19.
- www.stat.gov.pl (15.04.2015).